

דמוקרטיה או לא דמוקרטיה? זו השאלה! מה הציבור בישראל חושב?

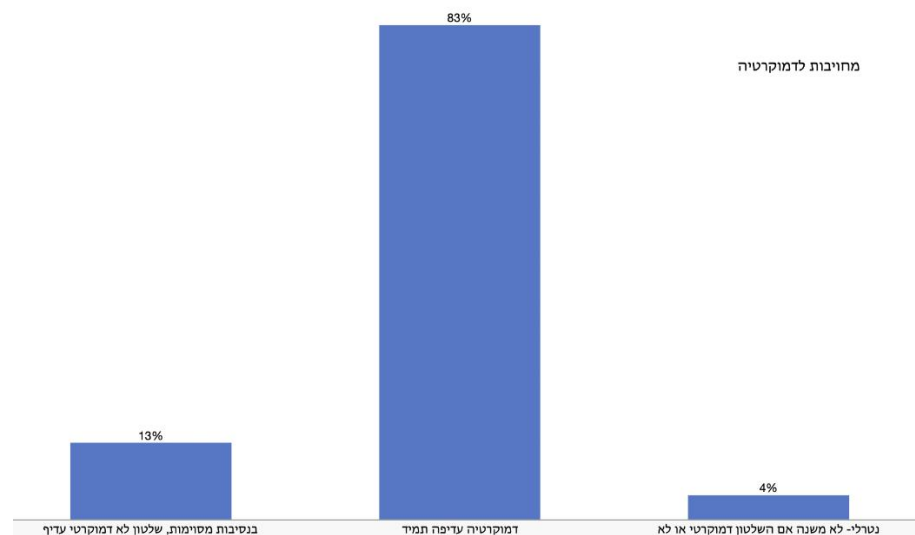
ינואר 2025

דורון שטרן
מתמחה, המכון לחירות ואחריות

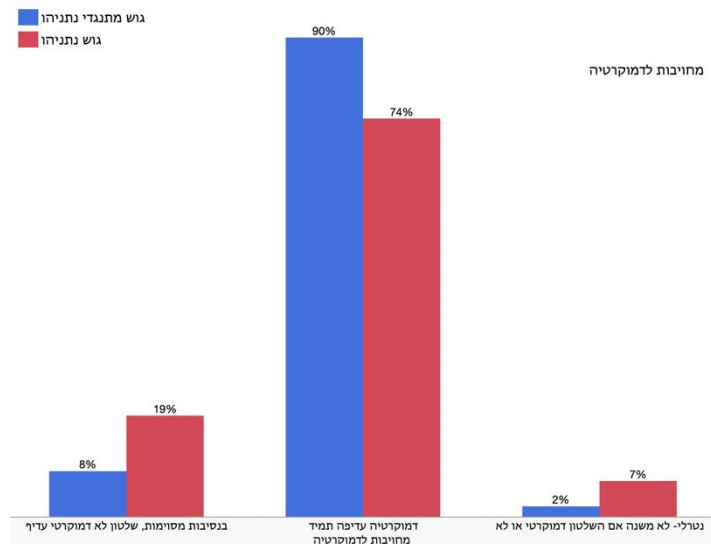

מאז הקמתה ועד היום נאבקה מדינת ישראל בשאלת הזהות. האירועים שחלו בשנים האחרונות, ממשבר הקורונה, דרך המהפכה המשפטית ועד השבעה באוקטובר ומלחמת "חרבות ברזל", העלו שאלות בנוגע למחויבות הציבורית לדמוקרטיה והאם הציבור רואה בדמוקרטיה כצורת המשטר הנכונה למדינת ישראל.

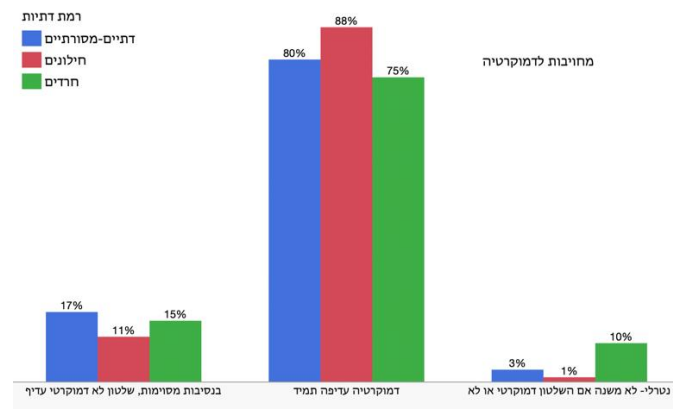
בסקר שנערך במכון "לחירות ואחריות" באוניברסיטת רייכמן בנובמבר 2024, נבחנה השאלה האם הציבור מעדיף צורת שלטון דמוקרטית או שמא בנסיבות מסוימות הוא מעדיף צורת שלטון אחרת. מהנתונים עולה כי רוב הציבור במדינת ישראל, כ-83% חושבים כי הדמוקרטיה עדיפה, בעוד שכ-13% מהציבור חושבים שבנסיבות מסוימות שלטון לא דמוקרטי יכול להיות עדיף.

יחד עם זאת, כאשר נבחנה אותה השאלה על בסיס חלוקה לגושים פוליטיים של מצביעי הקואליציה והאופוזיציה, ניתן היה לראות הבדלים מסוימים באשר לשאלה זו. כ-90% ממצביעי מפלגות השמאל מעדיפים שלטון דמוקרטי על פני כל צורת משטר אחרת, לעומת כ-74% ממצביעי מפלגות הימין. מעניין לראות כי 19% ממצביעי מפלגות הימין בסקר חושבים כי בנסיבות מסוימות עדיף שלטון לא דמוקרטי.

בנוסף, קיימים הבדלים במחויבות לדמוקרטיה בין רמות הדתיות השונות בקרב האוכלוסייה היהודית. כ-88% מהחילונים דיווחו כי דמוקרטיה היא צורת השלטון העדיפה, לעומת 80% מהדתיים-מסורתיים, ו-75% מהחרדים.

העובדה שישנם חלקים מסוימים באוכלוסייה שמטילים ספק בצורך לשמור על אופייה הדמוקרטי של המדינה בעייתית ומעוררת דאגה. הדמוקרטיה תלויה בראש ובראשונה, במחויבותם של האזרחים לערכיה ולעקרונותיה, על אחת כמה וכמה במדינה שבה אין חוקה כתובה המגינה על סדרי המשטר. ככל ושיעור גדול יותר בקרב הקבוצות שהוזכרו יהיה פחות מחויב לדמוקרטיה, קל יהיה יותר לגורמים המבקשים להגדיל את כוחם להתעלם מהסדרים דמוקרטיים בסיסיים. נראה כי אלו המגמות להן אנו

המכון
לחירות ואחריות

בית ספר לאודר
לממשל, דיפלומטיה
ואסטרטגיה

עדים בתקופה האחרונה. מעניין לראות שאלו שמקדמים הסדרים אלו נהנים מתמיכה ציבורית של קבוצות אשר מראות תמיכה פחותה יותר בחשיבות של שלטון דמוקרטי בישראל. חשוב לסייג בכך שבמסגרת המאמר הנוכחי בחנתי את היחס הכללי של האוכלוסיות השונות לנושא הדמוקרטיה, ולא את יחסם לשאלות הנוגעות למאפיינים הדמוקרטיים הספציפיים. לכך אתייחס במאמר המשך.